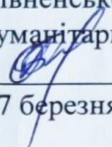

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. голови приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

 Оксана ПЕТРЕНКО
27 березня 2025 р.

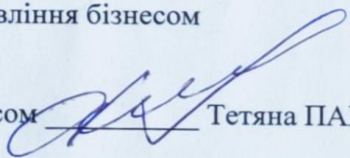

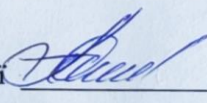
**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С1 ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
(С1.01 Економіка)
для вступників на навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
на основі НРК 7**

Схвалено науково-технічною радою РДГУ
Протокол № 2 від 19 лютого 2025 р.

Голова науково-технічної ради РДГУ Оксана ПЕТРЕНКО

Схвалено на засіданні кафедри економіки та управління бізнесом
Протокол № 3 від 19 лютого 2025 р.

Завідувач кафедри економіки та управління бізнесом Тетяна ПАНЮК

Голова предметної комісії Ірина ЮХИМЕНКО-НАЗАРУК

Розробники: Ірина ЮХИМЕНКО-НАЗАРУК

Оксана ПЕЛЕХ

Тетяна ПАНЮК

Ольга ПЛЯШКО

Сергій ХОМИЧ

Руслан СТІЛЬЧУК

Богдан ЮСЬКІВ

Програма фахового іспиту зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) (освітньо-наукова програма – «Економіка») для вступників на навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) на основі НРК 7 / І.А.Юхименко-Назарук, Т.П.Панюк, О.Б.Пелех, Т.П.Панюк, О.С.Пляшко, С.В.Хомич, Р.М.Стрільчук, Б.М.Юськів. Рівне : РДГУ, 2025. 19 с.

Розробники:

Юхименко-Назарук І.А., доктор економічних наук, професор
Пелех О.Б., доктор економічних наук, професор
Панюк Т.П. кандидат економічних наук,
професор
Пляшко О.С., кандидат економічних наук,
доцент Хомич С.В., кандидат економічних наук,
доцент Стрільчук Р.М., кандидат економічних
наук, доцент
Юськів Б.М., доктор політичних наук, кандидат економічних наук,
професор

Рецензент:

Безтелесна Л.І. доктор економічних наук, професор, професор
кафедри менеджменту та публічного врядування НУВГП.

Програма фахового іспиту зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) (освітньо-наукова програма – «Економіка») для вступників на навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) на основі НРК 7 визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки магістра з економіки (стандарт вищої освіти за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини для другого (магістерського) рівня вищої освіти, наказ МОН № 382 від 04.03.2020) зміст основних освітніх компетентностей, зміст дослідницької пропозиції, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
1. Мета та завдання вступного випробування.....	4
2. Тематичний виклад змісту програми вступних іспитів.....	5
3. Перелік питань, винесених на вступний іспит	12
4. Орієнтовний перелік наукових напрямів для підготовки вступником дослідницької пропозиції.....	15
5. Критерії оцінювання результатів вступного випробування та дослідницької пропозиції.....	16
Рекомендована література	18
Інформаційний ресурс	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту зі спеціальності для вступу на навчання до аспірантури РДГУ для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) розроблена з врахуванням основних програмних результатів, отриманих за період навчання за освітньо-професійною програмою магістра з економіки (стандарт вищої освіти за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини для другого (магістерського) рівня вищої освіти, наказ МОН № 382 від 04.03.2020) та освітньо-науковою програмою докторів філософії в галузі соціальні науки, журналістика та інформація (стандарт вищої освіти за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, наказ № 424 від 10.05.2022).

Програму вступного іспиту зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка) для вступу на навчання за освітньо-кваліфікаційним ступенем доктора філософії складено відповідно до Постанови КМУ від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» зі змінами та доповненнями та Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук у Рівненському державному гуманітарному університеті.

Зміст програми охоплює в повному обсязі основні управлінські категорії, поняття, терміни, факти, передбачає чітке структурування і розподіл навчального матеріалу з таких дисциплін: «Економічна теорія», «Інноваційний розвиток підприємств», «Соціальна економіка», «Методологія і організація наукових досліджень».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Метою вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка)» є виявлення схильності до самостійного ведення науково-дослідницької й пошуково-аналітичної роботи та встановлення рівня мотивації до подальшого нарощення його інтелектуального потенціалу.

Кожне з завдань вступного випробування дозволяє об'єктивно оцінити компетентності (знання, вміння, навички), якими володіє кандидат на вступ до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка)», адже у подальшому навчання передбачає розвиток у здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня особистісного дослідницького потенціалу та творчого системного мислення, набуття ним сукупності загальних і професійних компетентностей з економіки, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ ПРОГРАМИ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Концепції різних шкіл економічної думки (меркантилістів, фізіократів, представників класичної школи політичної економії та ін.). Соціально-економічні та організаційно-економічні відносини. Економічні категорії. Економічні закони: сутність, об'єктивний характер, механізм використання. Позитивна і нормативна політична економія. Методи політичної економії. Загальні та конкретні методи наукового пізнання та їх використання. Функції політекономії. Місце політичної економії у системі економічних навчальних дисциплін. Політична економія і економічна політика. Виробництво матеріальних благ і послуг. Товари та послуги. Засоби виробництва та предмети особистого споживання. Економічні ресурси, їх класифікація. Обмеженість ресурсів. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Виробничі можливості суспільства та результати виробництва. Крива виробничих можливостей і проблема економічного вибору. Альтернативна вартість. Основні фактори виробництва. Економічні потреби та інтереси. Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Закон зростання потреб. Економічні інтереси, їх види. Діалектика взаємозв'язку інтересів і потреб.

Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг

Продукт і характер праці. Основні форми суспільного господарства. Суспільне господарство. Еволюція суспільного господарства. Сутність та основні риси натурального господарства. Товарне господарство. Умови виникнення товарного виробництва. Товар і його властивості. Економічні теорії про вартість товару. Споживча вартість товару. Мінова вартість товару. Теорія трудової вартості, теорія «трьох факторів», теорія граничної корисності. Величина вартості товару. Конкретна й абстрактна праця. Залежність величини вартості товару від продуктивності праці. Проста та розвинена форми товарного виробництва. Закон вартості та його функції. Гроші, їх походження та сутність. Виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Закон грошового обігу. Види грошей. Ціна товару та фактори, що на неї впливають. Інфляція. Антиінфляційна діяльність держави. Методи боротьби з інфляцією. Особливості грошового обігу в Україні. Сучасна грошова система.

Тема 3. Економічні потреби та інтереси.

Економічні потреби, їх суть і структура. Закон зростання потреб і механізм його дії. Економічні інтереси, їх сутність і структура. Економічні суперечності, їх характер та класифікація. Суперечності - джерело розвитку.

Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства.

Економічні системи та закони їх розвитку. Капітал підприємства. Кругообіг капіталу і його стадії. Обороти капіталу підприємства. Час обороту капіталу та показники обороту. Основний та оборотний капітал. Зношення основного капіталу. Амортизація. Сутність підприємництва і умови його існування. Види та функції підприємництва. Підприємницький дохід. Валовий дохід та прибуток. Значення прибутку у розвитку підприємництва. Регулювання

підприємницької діяльності. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці.

Тема 5. Товарна форма організації суспільного виробництва

Товар і гроші. Натуральне виробництво і його особливості. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар і його властивості. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва. Теорії вартості. Еволюція форм вартості і виникнення грошей. Гроші, їх сутність і функції. Закон грошового обігу. Інфляція.

Тема 6. Капітал: процес виробництва і нагромадження

Наймана праця і заробітна плата. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Капітал як економічна категорія. Загальна характеристика процесу перетворення грошей у капітал. Теорії про сутність капіталу. Загальна формула руху капіталу. Попит та пропозиція капіталу. Види та форми капіталу. Людський капітал. Інтелектуальний капітал. Інформаційний капітал. Виробничий капітал. Підприємницький капітал. Фінансовий капітал. Капітал і праця. Взаємозв'язок капіталу з працею. Теорії заробітної плати. Визначення вартості робочої сили. Сутність, форми та системи заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата, їх взаємозв'язок. Мінімальна заробітна плата та її критерії. Встановлення мінімальної заробітної плати. Витрати виробництва. Теорії витрат виробництва. Сучасна класифікація витрат. Суспільні витрати. Економічні й бухгалтерські витрати. Валові, середні та граничні витрати, їх розрахунок. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Собівартість товару і його структура. Проблеми зниження витрат. Прибуток як головна мета діяльності підприємства. Прибуток як економічна категорія. Концепції про джерела прибутку. Функції та види прибутку. Норма прибутку, її розрахунок. Фактори, які впливають на норму прибутку. Міжгалузєва конкуренція та формування середньої норми прибутку. Перетворення вартості товару у ціну виробництва.

Тема 7. Витрати виробництва і прибуток

Загальна характеристика витрат. Поняття витрат та їх класифікація. Сутність та функції обліку витрат. Прибутки як економічна категорія. Суть прибутку на підприємстві. Класифікація доходів підприємства. Теорія прибутку. Норма прибутку і рентабельність. Змістовий модуль 2. Теоретичні основи ринкової економіки.

Тема 8. Ринок, його сутність і функції.

Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення. Ринок: сутність, види, функції. Визначення ринку. Роль і функції ринку. Характеристика системи ринків. Види ринків. Основи теорії попиту та пропозиції. Попит. Закон попиту, його графічне відображення. Пропозиція. Закон пропозиції та його графічне відображення. Нецінові фактори попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції в умовах ринкової економіки. Ринкова рівновага. Ціна рівноваги. Еластичність попиту та пропозиції. Ціна товару і фактори, що на неї впливають. Конкуренція та її сутність. Ринкова конкуренція. Функції та форми конкуренції. Конкуренція і монополія. Конкуренція і моделі ринків. Особливості ціноутворення на різних ринках. Особливості ринкових відносин в Україні. Моделі ринків. Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринок недосконалої конкуренції:

монополістична конкуренція, монополія, олігополія. Інфраструктура ринку. Поняття інфраструктури ринку. Фактори, що впливають на інфраструктуру. Функції ринкової інфраструктури. Фондові та товарні біржі. Ринок позичкового капіталу. Фінансово-кредитні установи.

Тема 9. Домогосподарства і системи економічних відносин.

Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Загальна характеристика домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці на сучасному етапі розвитку. Домогосподарства як постачальники ресурсів. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Витрати на споживання. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів, ресурсів і доходів.

Тема 10. Підприємство як товаровиробник

Валовий дохід і прибуток. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Сутність та основні характеристики підприємства. Основні форми підприємств. Види та функції підприємств. Значення прибутку в розвитку підприємства. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Економічні основи розвитку та сучасний стан підприємництва в Україні. Банкрутство підприємств. Капітал підприємства. Оборот капіталу підприємства. Валовий дохід, його суть і структура. Підприємницький дохід.

Тема 11. Суспільне відтворення

Суспільний продукт і його основні форми. Суспільне відтворення. Процес виробництва та відтворення. Сутність суспільного відтворення, його види: просте і розширене відтворення. Умови відтворення та реалізації суспільного продукту при простому та розширеному відтворенні. Показники розвитку економіки. Валовий внутрішній продукт, чистий національний продукт і національний дохід. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура. Відтворення та процес нагромадження. Економічне зростання і економічний розвиток. Види та типи економічного зростання, його показники. Динаміка економічного зростання та його фактори. Сталий економічний розвиток. Роль інвестицій в економічному зростанні. Циклічний розвиток економіки. Причини циклічного розвитку економіки. Теорії циклічного розвитку економіки. Фази економічного циклу. Економічні кризи, їх причини та наслідки. Особливості сучасних циклів. Державне антициклічне регулювання економіки. Зайнятість та безробіття. Зайнятість: сутність і форми. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Безробіття: сутність, види та економічно-соціальні наслідки. Причини безробіття. Особливості сучасного безробіття. Державне регулювання зайнятості.

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Тема 1. Науково-методичні основи соціальної економіки і людського розвитку

Характерні риси соціальної економіки. Суб'єкти соціальної економіки. Об'єкти соціальної економіки. Еволюція соціальної економіки. Категорії і закони соціальної економіки. Методологія соціальної економіки. Функції соціальної економіки. Соціальна економіка і економічна політика. Проблеми розвитку

соціальної економіки в Україні. Історичні аспекти усвідомлення проблеми людського розвитку у суспільстві. Вихідні положення до людського розвитку суспільства. Генеза людського розвитку. Сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства. Формування людського потенціалу людини-працівника. Вплив людського розвитку на суспільство. Людський розвиток і кризові явища в економіці.

Тема 2. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку

Концепція людського капіталу, історичний шлях її становлення. Показники рівня розвитку людського капіталу. Соціалізаційні зрушення у вимірі людського капіталу. Роль сім'ї у формуванні людського капіталу. Фінансові детермінанти формування людського капіталу. Інвестиції в людський капітал та їх ефективність. Значення теорії людського капіталу для реалізації ідей людського розвитку.

Тема 3. Здоров'я і тривалість життя населення в контексті соціальної економіки

Здоров'я і довголіття як передумови і наслідок людського розвитку. Роль системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я населення. Ключові проблеми вітчизняної системи охорони здоров'я. Зарубіжний досвід реформування системи охорони здоров'я. Моделі світових систем охорони здоров'я. Пріоритетні напрями реформування охорони здоров'я в Україні. Фінансові аспекти реформування охорони здоров'я. Проблеми сучасного способу життя, що впливають на погіршення стану здоров'я населення.

Тема 4. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку

Освіта як передумова, показник, чинник і результат людського розвитку. Освіта як чинник формування людського капіталу і економічного зростання. Вплив рівня освіти на зайнятість населення. Освіта України в світових координатах людського розвитку. Інтелектуальний потенціал суспільства. Основні напрями розвитку освітньої галузі. Приведення структури освіти у відповідність до потреб сучасної економіки та інтеграції України в європейський економічний та культурний простір. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти усім громадянам України та перетворення освіти на соціальний ліфт. Реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, управлінських кадрів в освітньому секторі. Реорганізація системи управління, фінансування та менеджменту освіти. Культурна свобода як складова людського розвитку.

Тема 5. Напрями активізації людського розвитку України

Заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні. Форми інвестування людського розвитку. Мотивація та стимулювання розвитку людських ресурсів. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу. Становлення і розвиток теорії та практики самоменеджменту. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення. Реалізація національної ідеї соціальної відповідальності. Напрями діяльності держави щодо заохочення соціально відповідальної поведінки. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної

відповідальності. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України. Моделі економічного розвитку. Спрямування суспільства до моделі стійкого економічного розвитку Концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку

Інноваційний розвиток підприємства: основні поняття, принципи, методи. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства. Вплив інноваційної діяльності на економічний розвиток підприємства. Поняття інновації, інноваційної діяльності, інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Етапи виникнення інновації. Типи шляхів економічного розвитку підприємства. Принципи інноваційного розвитку. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства. Структура організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства.

Методи управління інноваційним розвитком на макrorівні. Функції управління інноваційним розвитком на мікрорівні. Система управління інноваційним розвитком.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Напрямки інноваційного розвитку: поняття, класифікація та порівняльна характеристика. Сутність і класифікація напрямків інноваційного розвитку підприємств. Порівняльна характеристика напрямків інноваційного розвитку залежно від спонукальних мотивів. Критерії і методичні основи вибору напрямків інноваційного розвитку підприємства.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Методи вимірювання рівня інноваційного розвитку: розрахунок зростання обсягів доходу у порівнянні з аналогом; оцінювання ефективності інновацій за показниками терміну корисного використання; застосування системи оціночних показників, які враховують інтереси різних учасників інноваційного проекту; розрахунок інтегрального (загального) ефекту від створення, виробництва та експлуатації нововведень; застосування методів компаундінгу та ануїтету у поєднанні з методом дисконтування; використання двох норм доходу на капітал.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Розгляд основних організаційних форм, які забезпечують розвиток інноваційної діяльності: технопарку – спеціальної організації, у якій об'єднані науково-дослідні інститути, об'єкти індустрії, ділові центри, виставкові майданчики, навчальні заклади, а також обслуговуючі об'єкти: кошти транспорту, під'їзні колії, житлове селище, охорона, технополісу – як центру впровадження досягнень науки й техніки, посередника між фундаментальними результатами досліджень і виробничими структурами та інтересами регіонів; регіональних науково-промислових комплексів, науково-технічних центрів; бізнес-інкубаторів; спеціалізованих підрозділів підприємства – творчих бригад,

проектних груп; венчурних підприємств; консультативних й аналітичних фірм; стратегічних альянсів; тимчасових науково-технічних колективів.

Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах. Основні форм міжфірмового співробітництва: угоди про співробітництво за окремими аспектами діяльності; створення спільних підприємств; угоди про поглинання новаторських дрібних фірм великими компаніями з метою придбання нових технологій; установа підрядних відносин (на основі довгострокових договорів) між постачальниками матеріалів і комплектуючих виробів і їхніх споживачів.

Тема 5. Маркетинг інновацій

Маркетинг інновацій. Особливості маркетингу інновацій згідно з міжнародними підходами. Особливості маркетингу інновацій в Україні. Роль маркетингу інновацій.

Маркетинговий підхід до розроблення і виведення інновацій на ринок. Розроблення ідей і задумів інновацій та їх аналіз. Об'єктивні умови появи інновацій. Функціональна схема інноваційного процесу. Інноваційний і життєвий цикли продуктової інновації. Маркетингові інструменти на етапах інноваційного процесу.

Тема 6. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту: розробка концепції проекту, власне проектування, виготовлення і просування на ринок інноваційної продукції. Групи бізнес-процесів управління інноваційними проектами.

Тема 7. Інноваційний потенціал підприємства та його інвестиційне забезпечення

Аналіз інноваційного потенціалу підприємства. Пошук та розширення нових можливостей підприємства. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства. Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей. Основні показники інноваційного потенціалу підприємства.

Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства як економічна категорія. Основні способи забезпечення інноваційного розвитку підприємства за кордоном та в Україні.

Поняття ризиків інноваційної діяльності, їх місце у загальній системі ризиків. Особливості ризиків інноваційної діяльності. Основні методи оцінки ризиків та можливість їх використання для оцінки ризиків інноваційної діяльності. Основні методи управління ризиками та використання їх для управління ризиками інноваційної діяльності.

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Наука та наукове мислення

Виникнення науки як сфери людської діяльності. Етапи становлення і розвитку науки. Поняття, цілі і функції науки. Класифікація науки. Специфіка економічної науки.

Поняття про знання та їх істотні властивості. Поняття «мислення», як усвідомлення процесу формування уявлень через певну форму чуттєвої діяльності. Наукове мислення та його джерела.

Тема 2. Основи наукового пізнання

Особливості наукового пізнання. Ознаки теоретичного знання. Характеристики наукових законів. Роль гіпотези та доказів в науковому пізнанні. Основні способи і методи наукового пізнання. Сильні і слабкі сторони наукового експерименту. Поняття про моделювання в науковому пізнанні і напрямки його використання. Наукова парадигма.

Тема 3. Наукове дослідження та методологія його проведення в економіці.

Класифікація засобів дослідження. Організація творчої діяльності. Робочий день науковця. Робоче місце науковця. Оргтехніка, технічні засоби, необхідні для наукової діяльності. Специфіка ділового спілкування та листування. Особливості ділової розмови по телефону. Особиста бібліотека наукового співробітника.

Тема 4. Технологія наукового дослідження.

Основні принципи організації наукових досліджень. Основні стадії та етапи науково-дослідної роботи. Вибір напрямку наукового дослідження. Логіка конструювання методологічного апарату наукового дослідження. Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження. Визначення робочої гіпотези, мети, задач, об'єкта і предмета дослідження. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень. Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Правила складання бібліографічного опису для списків використаних джерел. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у тексті наукової роботи. Принципи збору інформаційного матеріалу. Обробка наукової інформації. Структура та призначення наукових документів. Джерела інформації, їх види та використання в науково-дослідній роботі. Аналіз та інтерпретація інформації. Особливості роботи зі спеціальною літературою. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Порядок обробки та групування інформації. Форми обміну науковою інформацією.

Форми організації науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти. Основні види наукових публікацій. Техніка написання наукових текстів. Реферат. Доповідь. Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді. Виступ. Правила оформлення публікацій.

Тема 5. Методи наукового дослідження

Сутність терміну «методологія». Система методів дослідження. Загальнонаукові методи (конкретно-наукові, спеціальні). Методи досліджень в управлінні та у сфері економіки.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Пошук та добір джерел інформації в процесі наукового дослідження. Інформаційні ресурси як сукупність інформаційних матеріалів. Система інформаційного забезпечення наукового дослідження в управлінні. Система науково-технічної інформації України. Пошук інформації у мережі Інтернет.

Тема 7. Оформлення результатів наукових досліджень

Підготовка даних до обробки. Ручна обробка інформації. Введення інформації в комп'ютер та її обробка. Аналіз та інтерпретація отриманих даних. Форми звітності про наукове дослідження. Ефективність наукових досліджень. Звіт про виконану науково-дослідницьку роботу.

Тема 8. Академічна доброчесність

Поняття про академічну доброчесність. Принципи академічної доброчесності. Види плагіату. Нормативна база. Програмні засоби виявлення плагіату.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ВИНЕСЕНИХ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ

1. Основні школи економічної думки та їх вплив на сучасну економічну науку.
2. Економічні закони: сутність, об'єктивний характер, механізм використання.
3. Виробництво матеріальних благ і послуг.
4. Продукт і характер праці.
5. Засоби виробництва та предмети особистого споживання.
6. Економічні ресурси, їх класифікація.
7. Основні фактори виробництва.
8. Еволюція суспільного господарства.
9. Сутність та основні риси натурального господарства.
10. Товарне господарство: умови виникнення та його роль у розвитку ринкової економіки.
11. Товар і його властивості.
12. Споживча та мінова вартість товару.
13. Проста та розвинена форми товарного виробництва.
14. Закон вартості та його функції.
15. Гроші, їх походження, сутність, види та функції.
16. Закон грошового обігу.
17. Ціна товару та фактори, що на неї впливають.
18. Інфляція: причини, наслідки та сучасні методи боротьби з нею Економічні потреби, їх суть і структура.
19. Закон зростання потреб і механізм його дії.
20. Економічні інтереси, їх сутність і структура.
21. Економічні системи та закони їх розвитку.
22. Капітал підприємства, його види.
23. Кругооборот капіталу і його стадії.
24. Оборот капіталу підприємства та його показники.
25. Зношення основного капіталу.
26. Теорії заробітної плати.
27. Сутність, форми та системи заробітної плати.
28. Номінальна і реальна заробітна плата.
29. Собівартість товару і його структура.
30. Прибуток як головна мета діяльності підприємства.
31. Поняття витрат та їх класифікація.
32. Ринок: сутність, види, функції.

33. Види ринків.
34. Ринкова рівновага та механізми визначення ціни рівноваги на різних ринках.
35. Еластичність попиту та пропозиції.
36. Конкуренція та її сутність.
37. Інфраструктура ринку, фактори, що впливають на неї.
38. Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин.
39. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
40. Сутність суспільного відтворення, його види.
41. Валовий внутрішній продукт, чистий національний продукт і національний дохід.
42. Тіньовий сектор в економічному відтворенні.
43. Сталий економічний розвиток: принципи, моделі та практичні підходи.
44. Роль інвестицій в економічному зростанні.
45. Циклічний розвиток економіки та його причини.
46. Економічні кризи, їх причини та наслідки.
47. Зайнятість: форми, види та сучасні тенденції на ринку праці.
48. Безробіття: сутність, причини, види та економічно-соціальні наслідки.
49. Суб'єкти та об'єкти соціальної економіки.
50. Еволюція соціальної економіки.
51. Сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства.
52. Вплив людського розвитку на суспільство.
53. Концепція людського капіталу, історичний шлях її становлення.
54. Показники рівня розвитку людського капіталу.
55. Роль сім'ї у формуванні людського капіталу.
56. Інвестиції в людський капітал та їх ефективність.
57. Здоров'я і довголіття як передумови і наслідок людського розвитку.
58. Роль системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я населення.
59. Освіта як чинник формування людського капіталу і економічного зростання.
60. Основні напрями розвитку освітньої галузі.
61. Культурна свобода як складова людського розвитку.
62. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу.
63. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної відповідальності.
64. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України.
65. Інноваційний розвиток підприємства: основні поняття, принципи, методи.
66. Поняття інновації, інноваційної діяльності, інноваційного процесу.
67. Етапи виникнення інновації.
68. Типи шляхів економічного розвитку підприємства.
69. Напрямки інноваційного розвитку.
70. Сутність і класифікація напрямків інноваційного розвитку підприємств.
71. Основні організаційні форми, які забезпечують розвиток інноваційної діяльності.

72. Маркетинг інновацій.
73. Розроблення ідей і задумів інновацій та їх аналіз.
74. Об'єктивні умови появи інновацій.
75. Маркетингові інструменти на етапах інноваційного процесу.
76. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства.
77. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту.
78. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства.
79. Основні показники інноваційного потенціалу підприємства.
80. Поняття ризиків інноваційної діяльності.
81. Виникнення науки як сфери людської діяльності.
82. Етапи становлення і розвитку науки.
83. Класифікація науки.
84. Поняття про знання та їх істотні властивості.
85. Поняття «мислення», як усвідомлення процесу формування уявлень через певну форму чуттєвої діяльності.
86. Особливості наукового пізнання.
87. Роль гіпотези та доказів в науковому пізнанні.
88. Основні способи і методи наукового пізнання.
89. Сильні і слабкі сторони наукового експерименту.
90. Поняття про моделювання в науковому пізнанні і напрямки його використання.
91. Робочий день науковця.
92. Специфіка ділового спілкування та листування.
93. Основні принципи організації наукових досліджень.
94. Основні стадії та етапи науково-дослідної роботи.
95. Вибір напрямку наукового дослідження.
96. Логіка конструювання методологічного апарату наукового дослідження.
97. Загальна характеристика процесів наукового дослідження.
98. Бібліографічний апарат наукових досліджень.
99. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у тексті наукової роботи.
100. Пошук, нагромадження та обробка наукової інформації.
101. Принципи збору інформаційного матеріалу.
102. Структура та призначення наукових документів.
103. Джерела інформації, їх види та використання в науково-дослідній роботі.
104. Аналіз та інтерпретація інформації.
105. Комп'ютерні технології пошуку інформації.
106. Форми обміну науковою інформацією.
107. Основні види наукових публікацій.
108. Сутність терміну «методологія».
109. Система методів дослідження.
110. Пошук та добір джерел інформації в процесі наукового дослідження.
111. Інформаційні ресурси як сукупність інформаційних матеріалів.

112. Система інформаційного забезпечення наукового дослідження в управлінні.
113. Аналіз та інтерпретація отриманих даних.
114. Форми звітності про наукове дослідження.
115. Ефективність наукових досліджень.
116. Поняття про академічну доброчесність.
117. Принципи академічної доброчесності.
118. Види плагіату.
119. Нормативна база академічної доброчесності.

4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК НАУКОВИХ НАПРЯМІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКОМ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

1. Стратегія управління економічними ризиками в умовах соціально-політичної нестабільності.
2. Дифузія інновацій в умовах становлення цифрової економіки.
3. Модернізація виробничих процесів підприємств у контексті сталого розвитку.
4. Економічний механізм регулювання ефективної діяльності підприємств.
5. Організаційно-економічне регулювання екологічних змін у підприємствах.
6. Розвиток інноваційних систем України в умовах глобалізації та цифровізації економіки.
7. Економічні механізми впливу на конкурентоздатність підприємств.
8. Інформаційні технології як інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємств.
9. Економічне обґрунтування рівня витрат споживання основних засобів.
10. Вплив трудової міграції на конкурентоздатність національної економіки.
11. Освіта як чинник формування людського капіталу.
12. Освіта як чинник розвитку національної економіки.
13. Інвестиції в людський капітал та їх ефективність.
14. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємств в умовах технологічних змін.
15. Напрямки інноваційного розвитку підприємств.
16. Оптимізація витрат на оплату праці.
17. Роль інвестицій в економічному зростанні.
18. Вплив соціальної відповідальності бізнесу на конкурентоздатність національної економіки.
19. Вплив розвитку інфраструктури ринку на конкурентоздатність національної економіки.
20. Економічно-соціальні наслідки безробіття в умовах цифровізації ринку праці.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА ЗА ХИСТУ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

При вступі на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-наукова програма – «Економіка») підсумкова оцінка визначається як середня арифметична:

- 1) оцінки за загальнотеоретичні питання;
- 2) оцінки за змістове наповнення та захист дослідницької пропозиції.

Максимальна можлива оцінка, відповідно до перелічених критеріїв, складає 200 балів. Загальна система рейтингових балів змістових блоків вступного випробування представлена в табл. 1.

Розрахунок загального рейтингового балу

Таблиця 1

Змістові блоки фахового випробування	Оцінка у (балах)
Загальнотеоретичні питання	200
Співбесіда за матеріалами дослідницької пропозиції матеріалів опублікованих робіт	200
Загальний рейтинговий бал	200

Критерії оцінювання відповідей із загальнотеоретичних питань вступного іспиту

Таблиця 2

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий нерозуміння суті матеріалу, невміння узагальнювати засвоєний теоретичний матеріал.	0-99	незадовільно
Середній правильне розуміння суті питання матеріалу, якщо при цьому допускаються окремі неточності у застосуванні теоретичних знань при вирішенні практичних завдань.	100-149	задовільно
Достатній правильне і глибоке розуміння суті питання матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, вміння узагальнювати засвоєний теоретичний матеріал.	150-179	добре

Високий правильне і глибоке розуміння суті питання матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, чіткість і логічність висловлювання, вміння узагальнювати та аргументувати засвоєний теоретичний матеріал.	180-200	відмінно
---	----------------	----------

Змістове наповнення та захист дослідницької пропозиції здійснюється за 200 – бальною шкалою оцінювання

Таблиця 3

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий Дослідницька пропозиція немає ознак творчої самостійної роботи. Виклад матеріалу обмежується описовим підходом до розкриття обраної наукової теми, а також не відображає авторську оцінку стану досліджуваної проблеми та можливі варіанти її вирішення. Вступник не може чітко викласти основні положення змісту дослідницької пропозиції, відповісти на додаткові запитання членів комісії за темою майбутнього наукового дослідження.	0-99	незадовільно
Середній У дослідницькій пропозиції сформульовані наукові положення, що будуть покладені в основу майбутніх дисертаційних досліджень, сукупність яких можна кваліфікувати як елементи нової ідеї або обґрунтування проблеми, вирішення якої матиме теоретичне чи практичне значення, проте виклад матеріалу обмежується лише описовим підходом до розкриття обраної теми. Вступник у цілому зрозуміло викладає зміст дослідницької пропозиції, проте не може відповісти на додаткові запитання членів комісії за темою майбутнього наукового дослідження.	100-149	задовільно
Достатній Дослідницька пропозиція висвітлює уміння вступника до аспірантури генерувати нові ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, та його потенціал до самостійного проведення досліджень. Виклад матеріалу не обмежується описовим підходом до розкриття обраної теми, а відображає авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми. Вступник в цілому чітко і зрозуміло викладає зміст дослідницької пропозиції, відповідає на додаткові запитання членів комісії за темою майбутнього наукового дослідження.	150-179	добре

Високий Дослідницька пропозиція носить характер творчої самостійної науково-дослідної роботи. Виклад матеріалу не обмежується описовим підходом до розкриття обраної теми, а відображає авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми й власну точку зору на можливі варіанти її вирішення. Структура та зміст дослідницької пропозиції розкриває уміння генерувати нові ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, та потенціал до самостійного проведення досліджень. Вступник чітко і зрозуміло викладає зміст дослідницької пропозиції, впевнено та обґрунтовано відповідає на додаткові запитання членів комісії за темою майбутнього наукового дослідження.	180-200	відмінно
---	-----------------------	-----------------

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманюк Р.Ф., Атаманюк Е.А. Соціальна економіка : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 203 с.
2. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства : навч. посіб. Харків : ХНУВС. 2017. URL : <https://cutt.ly/k76EdTz>.
3. Бубенко П.Т., Владимірова М.С. Інноваційний розвиток підприємства : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2016. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/43480/1/2016%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%20115%D0%9B.pdf>
4. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень : дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. URL : <https://cutt.ly/P76WrZA>
5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. / за ред. А.А.Мазаракі. 2-ге вид., допов. Київ : Київ. Нац. торг.-екон. Ун-т, 2011. 296 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад. Н.В.Романченко, Т.В.Кожемякіна, К.В.Пічик. Київ : НаУКМА, 2018. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15771/Ekonomika_pidpriemstva_navchalnyi_posibnyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д. е. н., проф. Л.Л.Ковальської та проф. І.В.Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. URL : <https://cutt.ly/a76vTHT>.
8. Каменева Н.М., Косич М.В., Фролов О.І., Александрова О.Ю. Економічна теорія : навч. посіб. Харків : УкрДУЗТ, 2019. 164 с.
9. Кокарев І.В. Основи економічної теорії : навч. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.
10. Копитко М.І., Блага Н.В. Управління інноваціями та інвестиціями : навч. посіб. у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. URL: <https://cutt.ly/x76Qi7i>.

11. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. URL : <https://cutt.ly/T76EQOm>
12. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І.С.Добронравова, О.В.Руденко, Л.І.Сидоренко та ін. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2018. URL : <https://cutt.ly/T76QNJn>
13. Назарова Г.В., Гончарова С.Ю., Сотникова Ю.В., Аграмакова Н.В. Соціальна економіка : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2018. 285 с.
14. Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Миколаїв : ФОП Швець В.М., 2018. URL : <https://cutt.ly/076mimR>
15. Полуяктова О.В. Економіка (курс мікроекономіки) : навч. посіб. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського, 2019. URL : <https://cutt.ly/o76bJfi>.
16. Пурська І.С. Основи економіки : навч.-метод. посіб. Львів : 2017. URL : <https://cutt.ly/J76vtbK>
17. Сафонова В.Є., Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва : підручник. Ч. 1. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 134 с.
18. Череп О.Г. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. для здобув. ступ. вищ. осв. магістра за спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» і 051 «Економіка». Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 224 с.
19. Шиян Н.І. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. Харків, 2019. URL : <https://cutt.ly/l76nHde>
20. Юринець З.В., Гнилянська Л.Й., Юринець Р.В. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. Львів : СПОЛОМ, 2021. URL : <https://cutt.ly/W76mB8N>
21. Якобчук В.П. та ін. Економічна теорія : підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 186 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. Електронна бібліотека РДГУ. URL : <http://server.rdgu-dkm.rv.ua/library/>.
2. Буковинська бібліотека. URL : <https://buklib.net/books/21875/>.
3. OSVITA.UA. URL : https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/.
4. Навчальні матеріали онлайн. URL : <https://pidruchniki.com>.
5. Сайт Верховної ради України. URL : <http://www.rada.com.ua>.
6. Он-лайн бібліотека для студентів. URL : <https://www.twirpx.com/>.
7. Додаток Google AdWords. URL : <https://ads.google.com>.
8. Інструментарій сучасного менеджменту. URL : <http://www.management.com>.
9. Законодавство України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Бізнес-портал. URL : <http://www.buziness.info>.
11. Загальноекономічний глосарій. URL : <http://www.ssu-ekonomika.net>.
12. Інтернет портал для управлінців. URL : <http://www.management.com.ua>.